

Megjelenik a Társalkodóval minden héten kétszer: t. i. vasárnap és csütörtökön. Előfizetni helyben a szerkesztő's kiadó tulajdonosnál uri utca 453dik sz. alatti Trattner-Károlyi ház első emeletében, egyebütt pedig minden királyi posta-hivatalnál. Az ausztriai birodalomba vagy külföldi tartományokba kívántató példányok iránt csupán a bécsi cs. főpostahivatal utján történhetik a megrendelés. Az Értesítőben mindenféle hirdetés felfűtetik 's pontosan és jutányosan közöltetik.

Az elkésteknek teljes számú példányokkal szolgálhat még a szerkesztőség.

FOGLALAT. Magyar- és Erdélyország. (Kinevezések és előléptetések; Honvédelem; a Tiszügy további fejlődésén V.; a Nemzeti Újság közjogi és történeti tudománya. Rosty Zsigmond-tól. Törvényhatóságok: Pestmegye közgyűlése; Ungvári tudósítás; erdélyi országgyűlés. Társulati élet: a budai jótekonynövegy. Budapesti napló.)

Külföld. (Amerika, Portugália, Spanyolország, Anglia, Schweiz, Oroszország. Elegyhírek.)
Értesítő; dunavizsák.

MAGYARORSZÁG és ERDÉLY.

Ócs. 's ap. F. Fölsége f. évi jan. 19-éről kelt legfelsőbb határozatánál fogva Keserű Mózes, a kolosvári k. lyceumnak ujan-kinevezett igazgatóját, kir. tanácsos' címmel díjmentesen felruházni legkegy. méltóztatott. (W. Z.)

A főmltu magy. kir. Helyt. tanács a kebelbeli számvevőszékénél Oberdorff Mihály nyugalmaztatása által megüresült számvevő-tanácsosi állomásra eddigi számvevő tisz. Groh Jánost léptető elő; továbbá Hegyi Ferenc közalapítványi ügyigazgatósági igazgatót czeplédi, — Sorsich Ferenc vallás-alap. tiszteletbeli ügyész maróti, — Solyomvári ügyvédet vörösbényi, — Heribán János pesti e. b. váltótörvényszéki írnokot dunaföldvári — 's Hortsy Sándor ügyvédet miskai tanuló- 's illetőleg közalapítványi ügyészekké nevezte ki.

A nmgu magy. kir. u. v. Kamara a selmeczi k. kerületi bányaszéknél Hell Antalnak első, Horváth Károlynak pedig második írnokká történt fokozatos előléptetése által megüresült harmadik írnok-állomásra Gyurkovics Sámuel besztercebányai helyett-s bányabíróági írnokot 's az ugyanezen k. kerületi bányaszéknél megüresült negyedik írnok-állomásra N edolyi Aurást érdemesíté.

Honvédelem.

Vannak ügyek és pedig oly végtelen fontosságúak, hogy helyes elintézésük e' hon lenni vagy nem lenni fölött határoz, 's mellyekről mind a' mellett nem szól senki, mivel a' hagyományos megyei álláspont szemléletkörén kívül esnek, ezen álláspontból egyáltalában meg nem ítéltetők, a' közbirodalmi álláspontból való felfogástól pedig nem egy, ha rá képes volna is felemelkedni, sajnálkozásra méltó elfogultságában fázik, nehogy a' hazafiaktól magyartalan érzeményinek bélyegzetessék. Programunk azt tartjakimondani az igazat, "bár tessék, bár ne," mivel azt a' nemzetnek tudnia kell, ha ügyeit belátása szerint akarja intézni 's mivel barátai barátjától nem tagadja meg az őszinte szót 's hizelegni csak nagy uraknak 's aszszonyoknak szokás, ha őket czélalánk elérésére használni szándékozunk. Szólandok tehát e' tárgyról tartózkodás nélkül, őszintén és pedig nemcsak azért, mivel minden végtelen fontossága mellett politikai journalisticánk róla eddig hallgatott, hanem azért is, mert csupán közbirodalmi álláspontból tekintve fogható fel helyesen; hogy ezen specialitás által is újra kimutassam, milly képtelenségekre tévedünk, legragyozóbb tehetség mellett is, ha a' politikai ügyeket ferde szempontból szemléltetjük.

Európa álladalmi a' római birodalom romjából emelkedtek fel a' népek költözése idejében. Kard szerzé a' hazákat 's a' hódító nemzet hadi szerkezetét veté meg a' keletkező országok politikai szerkezetének is alapját. Így történt ez hazánkban is. A' ki ez iránt bővebb felvilágosítást kíván, olvassa meg Piringer munkáját: Über Ungarns Bänderien. Wien 1810 's kivált Horváth Mihály jeles történetírónk akadémiai székfoglaló beszédét. „A' magyar honvédelem történeti rajza” melly az Évkönyvek 6dik kötetében áll. E' munkákból az olvasó meg fogja tudni, mikép a' magyarok ós hadi szerkezete az Ateklözéből kivándorlott 108 nemzetiség frigyrendszerébe a' elapult, hogy ezt e' hon elfoglalása után a' várszerkezeté váltá fel, mellyből hazánk felosztása meggyökere keletkezett 's a' fő és alispánok hivatalai (eredetileg várispánok 's ezeknek udvarbíráji), megtudandja továbbá, mikép az ősiség behozása után az Anjouk alatt, a' banderialis rendszer (bandiera-zászló) lépett életbe 's végre 1715ben, Európa többi országai példájára, az álló had. Történetet írni nem akarván, ezeket csak röviden említém 's átmegegyek e' védelmi rendszerek birálatára.

A' vezérek alatt a' magyar nemzet hadi csudákat tett. Főnökei felszólítására felrobbog a' fegyverfogható szabad magyar nép nagyobb része (a' többi a' várak őrzetére hátra maradt, nehogy Magyarországon is úgy járjanak

mint Ateklözben, hol hazájok Swatopluk elleni háboruban távollétök alatt, a' bolgároktól kirabolatott) felrobbog mondom és sebes keleti lovakon zsákmányra kirohan. A' közlekedés híjánai miatt közeledésök hire alig terjedhetett még el Magyarországon határain kívül 's ók már Németország szélén állnak; a' nyakra főre fegyverre szólított hűbéres csapatok, egyesülések előtt, egyenkint szétveretnek, az ország kirabolatják 's a' rohanó szélvész már Franciaország határain áll, mielőtt a' közeledő pusztítás ellen sikeres védelmi módokrol gondoskodhattak volna. A' francziák is úgy járnak, mint a' németek 's a' rohanó magyarokat csak az atlanti tenger állítja meg. Pusztítva mint kirohanatok, térnek vissza, Olaszországon keresztül. És e' csudák többször ismételtettek, korunkban hitelt alig találándók, ha a' középkor nyomorult hűbéri védrendszerét fontolóra nem vesszük 's a' száguldó magyarok sebességét.

De fájdalom! e' nyomorult hűbéri rendszer sz. István óta nálunk is életbe lépett 's az Anjouk alatt teljesen képezetett ki. Nyomorultnak nevezem azt ismételve, mivel nemcsak a' nézetek hadverő erejét csökkenté, hanem általjában az álladalmi hatalom fogalmával, sőt az álladalom czéljával is ellentétben állt. Ime sz. István óta két, érdekesben egymástól különböző, hadat látunk életbe lépni, a' királyét és a' nemességét; amaz országokon kívül is használható, ez csak országokon belül. Ezentul kéthatalom áll az országban és pedig fegyveres, egymással czivakodó, melly minden perczben öszszecsapni kész 's valóban öszsze is csap. Es most fussatok nemzetünk históriáján keresztül, nemcsak kül- de belharcz is örökös sorsa 's ennek következtében, egy pár erőteljes fejedelmet kivéve, ki az olygarehátat fékezni tudta, nyomor belsejében 's erőtlenség külsőre nézve; mert ha az olygarechia győzött: megsemmisíté a' királyi hatalommal együtt az ország hatalmát is, és nevezetes, hogy illy időkben a' haza sírja szélén állott azonnal. A' királyi hatalom legyöngyöbbnek látjuk Ild. András alatt, midőn a' nemesség tőle az arany bullát kicsikarta 's erre fia idejében azonnal bekövetkezett Sajó. Még mélyebben sülyedt a' király 's így az ország hatalma Ild. Lajos idejében 's felnyilt a' nemzet „gyásztemetője, Mohács.” Természetesen: az emberek társadalmakba menekültek, hogy az álladalom hatalma által életüket 's vagyonukat biztosítsák. Az álladalom hatalmának ennélfogva ellenállhatlannak kell lenni, máskép belsőre 's külsőre nézve meg nem felelhet e' czéljának 's hogy ez lehessen, versenytárs nélkül kell állnia. A' régi hűbéri rendszer tehát nemcsak a' nemzet erejét szállította le külháboruban felére, mivel a' nemesség hada hátramaradt, hanem ezen szerkezete által, a' közbátorságot nemhogy fentartotta volna, hanem veszélyeztette is, maga adván belháborura alkalmat, mit a' históriák muzsája Európa évkönyveibe vérbetűkkel iktatott. Hogy illy társadalmi állapot mellett polgárisodásról 's jólétéről, szóval haladásról, szó nem lehetett, ezt bizonyítani szükségtelen. Iszonyu lett a' magyarok helyzete, kivált akkor, midőn a' török országunk egy részét elfoglalta, Erdély elvált hazánktól 's hogy semmi ne híjánnyozzék, a' vallási viszonyok is beálltak. Milly fokra vadultak el ekkor a' keblek, ezt tessék Forgách nagyváradi püspök kora históriájából megtudni. Zrinyi Miklós, a' szigetű hős, egyike a' legjobbaknak, saját veje jószágait dulta szét; második feleségét, a' gazdag Zaynét, csupán pénzért vette el 's mihelyest kincsét megkaparítá, elűzte magától. Palóczy László históriai emlékeztető országos jegyzőnk azért teljes igazsággal mondá mult országgyűlésen, hogy e' korbelt nagyaink olyan cape rape-féle emberek voltak.

Ezen minden polgárisodást 's jólétet lehetetlenítő állapotból kiragadák a' nemzeteket az álló seregek. Általok a' fejedelmek, az igaz, korlátlanokká lettek, de ezen abszolutismus szükséges volt a' századokon át patvarkodó ököljog megfékezésére. Mit veszettek a' nemzetek általa? A' hűbéres monarchiákban sem szabadság nem uralkodott, sem rend, a' haladás e' két nélkülözhetetlen kellékei, hanem csak zabolátlanság, szolgaság, zavar és nyomor. A' korlátlan fejedelmek által legalább a' rend állított helyre, ez alapon kezdődött az európai országok polgárisodása 's belőle fejlődött ki később a' szabadság is.

Az álló seregek fontosságát azonban azonkívül kihatásra nézve is fontolóra kell vennünk. Az európai

emberiség haladása egy részről a' munka-felosztás elvéből keletkezett. Ha az ember egész erejét, idejét, gondját csupán egy specialitásra fordítja, bizonyosan jobban kimezitheti azt, mint ha erejét, idejét, esztét száz tárgyra darabolná szét. Mióta tehát a' katonai rend a' polgaritól elvált 's minden idejét tudománya tökéletesítésére használta, keletkezett a' művelt világ tactica- és stratégiája 's azon tulnyomó hatás, mellyet korunkban a' tüzfegyver czélszerű használása eszközle. Időnkben a' barbárok oly romboló pusztításai, mint hajdan a' mongolokéi, lehetetlenek; egy másik Omár többé nem égetheti el az alexandriai könyvtárt, Sajó és Mohács nem következhetnek be 's ez oldalról teljesen igaz, mit a' németek legnagyobb történetírója Müller János mond: hogy t. i. a' had-tudomány szárnyai alatt virul a' keresztény világ minden polgárisodása 's jóléte, minden tudomány és művészet. Többet mondok: e' fejlődési tudomány alkalmazása által vitta ki Európa uralkodását a' többi világrész fölött, terjesztvén a' polgárisodás jótéményeit világszerte szét. Amerika meghódított, északi 's déli Ázsia, Afrika és Ausztrália partjai, szóval az álló seregek és a' hadtudomány főtényező lettek a' világ polgárisodása történetében.

De súlyok nyomasztó az álladalmakra nézve mondjátok? És valóban szoltok valamit. III. Lajos óta az álló seregek száma Európában mindig szaporodik. III. Fridrik aránylag még sokkal nagyobb állított fel 's Napoleon felülmulva minden hatalmasságokét. Ez így nem mehet végtelenig. E' progressiót magok a' progressisták is sokalják; baj pedig azonkívül még az is, hogy az álló sereg más által mindig legyőzhető, tehát az ország függetlenségét teljesen nem biztosítja. Ezt átlátván a' fejedelmek és nemzetek, lassan lassan a' népet kezdik ismét felfegyverzeni; mert a' felfegyverzett 's álló seregtől segített nemzetet győzhetetlennek lehet tartanunk, mivel korunk előhaladott polgárisodása mellett már most egy nemzet a' másikat teljes számában nem támadhatja meg, mint ez a' népvándorlás idejében történt, hanem csak sereggel 's ez ha meg verheti is az ellenség álló seregét, benyomulván az ellenség földjére, a' sikot nem tarthatja meg a' fegyverbe lépett és sereggel egyesült nemzet ellen. Ez eszme ugy látszik a' kormányoknál a' népfelfegyverzésnek barátokat szerzett; ám de uraim ezt, ha valamit, cum grano salis kell alkalmazni, hogy a' régi zavar sírjából fel ne keljen 's az orvosság ártalmasabb ne legyen a' bajnál. Itt eszményi handabanda épen nem áll helyén, hanem fel kell nyitnunk szemünket igazán, amugy realitice, a' status-quot élesen szemügyre vevén. Népfelfegyverzés azért eddig egyedül Franciaországban sikerülhetett, mivel ott a' rendek külön érdekeikkel eltöröltettek 's teljes egyenlőség uralkodik a' törvény előtt. Angliában, hol még hatalmas aristocrazia áll fen, egyedül a' kis birtokosokat (yeomanry) merték felfegyverzeni. Ellenben Poroszországban és Ausztriában az álló seregtől kilépett vitéz szükségsetben tovább is köteles szolgálni, amott az Aufgebothban, itt a' Landwährben. Az álladalom rá bizza a' fegyvert, mert szolgálat-idejében oly erkölcsi nevelésben részesült, melly őt az álladalom hí szolgájává képezte.

És most alkalmazzuk a' mondottakat némi honvédelmi tervek utbaigazítására, mellyek nálunk az országgyűléseken journalistica utján nyilvánítottak. Tulajdonképen ezért ohajtottam e' tárgyról szólni.

Több országgyűlésen szóba hozott a' nemesi felkelés állandósítása. Ez szerfölött naiv ötlet. Vajjon mit szólnának nemes honfitársaim, ha valamely kópé a' jobbagység fölfegyverzetését indítványozná? A' terv pedig már egyszer megkísérlett a' kereszties háboru idejében Dózsa alatt, mint a' rómaiak is egykor felfegyverzék később Spartacus vezérlete alatt; de a' próba, ha jól emlékszem, nem a' legüdvösebben ütött ki 's okos emberek azon tanulságot vonták belőle, hogy egy országban csak egy yedek ü hadat tanácsos tartani, és pedig csupán az álladalomnak. A' háboru 's béke joga ugy is minden országban egyedül a' koronát illeti, tehát a' katonatartás is. Nemesi állóhad az álladalom serege mellett, visszaidézhetné a' középkori belvillongásokat és zavart, jobbagyi fölfegyverzés pedig előre bocsátott felszabadítás nélkül egy kis legujabb lengyel históriát.

És ezzel úgy hiszem eligazítottam volna a régi Pesti Hírlap azon indítványát is, mely szerint eszméinket valami nemzeti őrsereg iránt kellene tisztára hoznunk. Tisztában vagyunk már, köszönjük ezt is! és pedig mindaddig, míg az indítványzónak legalább „Adózzunk” vezércikke tartalma teljes mértékben nem létesül; mert a meddig az álladalomban a nemzet és kormánya, úgy mint a néposztályok ellentétei egymásközt oly teljesen ki nem egyenlítettnek, hogy összeütközésök lehetetlen: addig nép-felfegyverzéstől szó nem lehet.

Mit mondjak végre a kk. és rr. azon többször pengett kívánságára, mellynélfogva a magyar ezredeknél csupán magyar születésű tisztek, s hivatalosan a magyar nyelv volna az alkalmazandó. Azt uraim, hogy ez, helyes szempontból tekintve, teljesíthetlen kívánság. Gondoljuk meg, hogy az ausztriai birodalom több, nyelvben s népiességben különböző, országból áll, a mellyek egysége t végelemzésben, csak a állóhad egysége biztosítja. Tegyük magunkat a kormány helyébe s érezvén, hogy kötelességünk elseje minden egyébnek alapja: a közbizalom fenntartása, merni fogjuk csak gondolni, mit Sándor csár hatalma tulbecsülésében tett? Teljesen különvált nemzeti sereget adott o a lengyeleknek. S mi volt következtése? Belháboru. Igen uraim, jó seregben égni kell a harcúvágnak, ezt igyekezzenek vezérei benne élesíteni, fenntartani, másképp a tartást sem érdemlené meg. Illy seregben ennél fogva elmentételeknek, külön érdekekhez kötött osztályoknak nem szabad lenni; mert ez nyílt puskapor-tár volna, mellyben egy szikra fellobbanást okozhatna. Napóleon olaszországi seregének hivatalos nyelve szintúgy francia volt, mint a francia seregé. Anglia a világ mind öt részében tart katonát s Keletindiaiban többet mint saját szigetén s mind a mellett a seapoy (indiai) ezredek, még Chinában is, szintúgy parancsszókat után forognak mint az angol gárda London vagy Windsorbán. Legyünk tehát e tekintetben nyugodtak. Ha német tisztek áttételek magyar ezredekre, áttételek magyarok is viszont a németekhez és sem itt sem ott nincs rövidség, a németek magyarul tanulnak, a magyarok németül, ez az egész; kárára pedig ez a magyar álladalomnak nincs, mert a sereg a politikai szerkezettől külön vált test, mellynek ennél fogva erre nemzetiségi tekintetben nem lehet tetemes befolyása. Az ezredbeli nyelven, mellyen a tiszteknek a vitézekkel kell szólniok, úgy is minden magyar ezrednél a magyar s így elnemzetlenítésről nem lehet szó.

A mondottakból kitetszik, mikép nálunk eeddigé, nemzeti életünk ki nem egyenlített ellentételei mellett, még csak álló sereg lehetése s. Ne higye azonban senki, hogy az álló sereg a honvédelemnek pusztán ideiglenes s muló alakja. Nem, a világ haladó polgárisodása mellett, a nemzeti felfegyverzés számára nézve azt csökkenteni fogja, de magköve megmaradandó, mert a munka-felosztás elvén alapszik, melly maga a polgárisodás haladásának alapja. A tudományos testületek mint a hadvezérei kar, a pattantyusság, hidászok (pontonier-k) ásászok (pionier-k) árkászok (sapeurök) megmaradandnak, ápolva s tovább művelve a hadi tudományokat, az új találmányokat védelemre használva, mert az álló seregnek nem annyira száma, mint műveltségi foka s erkölcsi ereje biztosítja a nemzetek függetlenségét. E tekintetben tehát egy álladalomnak sem szabad hátra maradni, más-kép első rangjából azonnal másodikra száll le; mert az európai hatalmasságok egyensúlyát végelemzésben, a hadseregek tartják fen, egyetlen egy fontos új találmány egy seregtől rögtön alkalmazva s a másiktól elmulasztva oly felsőbbiséget szerezhetne amannak, hogy az által a nemzet függetlensége kockáztathatók.

De ha nálunk egyedül az álló sereg lehetséges, mit csináljunk tehát a nemesi felkeléssel? Az uraim, időnkben alkalmazhatlan, azt már nagybárra eltörölte a török is, nem hogy még keresztényen álladalomban helyet foglalhatna. A mellett az, ha adót fizetünk, szükségkép magától szűnik meg, mert a magyar nemesség eddig azért nem fizetett adót, mivel személyes fölkelésre köteleztetett. Adót fizetve pedig természetesen fölkelni nem köteles.

Mi tehát nem fogunk fegyvert? Sőt igen! a nemességen megmarad azért folyvást az általános honvédelmi kötelesség, melly minden polgárt mint polgárt egyaránt illet.

Sorsot huzzunk tehát egyaránt a nem nemesekkel? A mint tetszik! Gróf Széchenyi István fiaival már erre is ajánlkozott! De minek ez? A kunok és jászok, sőt azon városok, hol a magyar vér harcziás eredetiségben még fennvan, kitűzik a zászlókat s több áll be, mint kell. És a büszke magyar nemesség nem felel meg illy esetben önként kötelességének? Ha kül- ellenség támadja meg a birodalmat, ha hazánkat veszély fenyegeti s a király hű magyarjait zászlóhoz szólítja: — akkor tűzzétek ki a megyei zászlókat s látni fogjátok, nemes ifjaink megértik a haza szent

szavát, hiszek istenben, nem fajultunk még annyira el apáink véréből, hogy ne csapjanak fel, még — az irányezikkeket író vén progressisták is! Z.

A' Tiszügy további fejlődésében.

V. cikk.

Hogy a közönség várakozását tudósításom legérdekesebb ágára nézve, melly a nyert eredményeket számítja fel, eddigelé nem elégíthetem ki, oka leginkább az, hogy minden igyekezetem dacára sem vagyok mindazon részletes adatok birtokában, mellyekből az eredmények minden viszonyaibani pontos összeállítását megtehetném. És ezen nem fog senki csudálkozni, ha figyelmeztve az általam elsoroltakra, észrebe jut, hogy illy nagy terjedelmű társulati munkát ugyszólva rögtönzött megindítása után nem kis időnek kell lefolyni, míg az általánosságban utasított, de részletekben önmagokra hagyott társulatok a kellő harmonicus rendszerbe behelyezik az administratio minden ágait; mire a kellő részletes munkálatok csak mostan készülendnek el, midőn az ügyvitel gyakorlati nehézségeiről az életből jutott alkalmom némi tapasztalatokat meríteni.

Ezért ne csudálja senki, ha a vidéki osztályok sürü s nagy halmazra gyűlt hivatalos jelentéseik nem adnak elegendő adatokat kezeimbe, hogy pontos és szigorú számbavétel után összehasonlító kimutatást bocsássak a közönség elibe; miből mind a központi igazgatás, mind a vidéki érdekeltek az ügyvitel gyakorlati kezelésére nézve nem keveset okulhatnak. Elsorolom azonban az eredményeket úgy, a mint azt adatim engedik, leend idő azoknak ohajtatásom szerinti kipótlására.

Mielőtt azonban ezt megkezdeném, tartozom részint tudósításom kiegészítéséül, részint s főleg a buzgalom, e-rely és kitérés méltánylatául megemlíteni, miszerint a központi választvány feltiszai vidékre tért osztálya es. k. kam. s helytartósági tan. Szent-Iványi Vin ez ő mlga vezetése alatt négy külön társulatot rendezett, u. m. az Ondova és Tapoly vidéken, Bodroglözön, Hegyalján, és felső Szabolcsban; hol mint ama társulatok jegyzőkönyvei bizonyítják, egyfelől hatalmas birtokokak némelly eszmék elleni ellenszenvével, másfelől azon nehézségekkel bőven találkoztak, midőn felaprózott birtokok tulajdonosait egy közös célra egyesíteni kell. Kitérő buzgalmának sikerült azonban ez is, s a rendezés megindításában legerélyesb ondovai társulat mellett felső Szabolcs és Bodroglöz is megkezdé az idén a tetleges munkálatást.

Lássuk már most az eredményeket:

A' központi választvány rendelkezése alatt volt mint említém, kölcsön pénztára	400,000 ft.
Ö fgtől ajánlott pénz	1846ra - - - - 150,000 ft.
Ezen pénzből a rendezett társulatok által nyert kölcsönzés ekkép osztatott ki:	
Ondova-Tapoly vidékének	40,000 ft.
Felső Szabolcsnak	30,000 ft.
Bodroglöznek	50,000 ft.
Hegyaljának	4,000 ft.
Tiszadobi társulatnak	200,000 ft.
Tiszafüredi birtokosságának	2,500 ft.
Szentes városnak	7,271 ft. 12 kr.
Hmvásárhelyi uradalomnak	20,000 ft.
Szeged városnak	40,000 ft.

összesen 393,771 ft. 12 kr.
maradvány 6,228 ft. 48 kr.

összev 400,000 ft.

A' megyéket tekintve a kölcsön-összev így vétetett fel:

Szabolcs	230,000 ft.
Zemplény	94,000 ft.
Heves	2,500 ft.
Csongrád	67,271 ft. 12 kr.

összev 393,771 ft. 12 kr.

Ezen kölcsön gyanánt lefoglalt összeveken fölül kiadott a központi választvány a' társulatok számára még: az eddig beszerzett számszámokra - 23,406 ft. 22/ kr. új alku, számszámokra, tesz - - - 26,750 ft.

összesen 50,156 ft. 22/4 kr.

Ezen összevet mint a' társulati osztályok számára tett előleges költséget, hozzáadva a' kölcsön gyanánt lefoglalt fenebbi összevehez, tesz az egész kölcsöntőke 443,927 ft. 34 1/2 krt.

Ebből világos, hogy a központi választvány a rendelkezése alatti kölcsöntökét nemesak forgásba tette, de azt 43,927 ft. 34 1/2 krral meg is töldotta a központi pénztárból. —

Senki sem tudta azonban biztosan kiszámítani előre, hogy az ekként kiosztott tőkét a vidéki osztályok mennyire lesznek képesek valósággal is befektetni; de a központi választvány nem akart az ügy első megindításánál a társulatok tulzó buzgólkodásának s vérmes számításainak korlátokat szabni. Ugy intézkedett ehezépest, hogy minden

társulati osztály számára a kívánt tőke készen tartassék, azonban nehogy nagy összevegek kamatival hasztalanul terheltessenek, csak a szükséghez mért összeveket utalványozta időnként, annyit t. i. mennyit befektetni bírnak. Innen van, hogy a vidéki osztályok a számukra készen tartott tőkét nem mindnyájan vették fel egészen s a mit felvettek is, csak részben dolgozták fel. E' szerint következőleg áll a mérleg:

	felvett:	elkötött:
Ondova-Tapoly vidék	40,000 ft.	7,113 ft. 22 kr.
Felső Szabolcs	20,000 ft.	1,474 ft. 54 1/2 kr.
Bodroglöz és Hegyalja	14,000 ft.	2,872 ft. 59 1/2 kr.
Tiszadobi osztály	75,000 ft.	37,427 ft. 38 kr.
Tiszafüredi birtokosság	2,500 ft.	2,500 ft. — kr.
Szentes város	7,271 ft. 12 kr.	7,271 ft. 12 kr.
H.M. Vásárhelyi urad.	20,000 ft.	— — —
Szeged város	40,000 ft.	13,271 ft. 26 1/2 kr.
	218,771 ft. 12 kr.	71,931 ft. 31 1/2 kr.

Megjegyzendő ehez, hogy a h.m. vásárhelyi uradalom számadását eddig még be nem küldötte, annál fogva kiadást nem tudom. Ellenben Tiszafüred, Szentes város és a makói uradalom felesen költött magáéból, mi a fenebbi számításba véve nincs, mert saját pénztáraikból fedezték.

E' szerint marad a fenebbi társulati osztályoknál a jövő tavaszi munkák folytatására mintegy 321,839 forint 40 1/20 kr.

Ezen aránylag csekély befektetésen azonban esudálkozni nem fogunk, ha meggondoljuk, hogy a munkálatás jobbadán october-hó folytában indított el; s illy vállalat első nehézségei nem engedtek nagyobb sikert aratni, minek egyik fő oka az volt, hogy a föld népe sem e munkához még szokva egyáltalában nem volt s még valódi szükségét sem szenvedett; mi miatt némelly társulatok minden igyekeztök dacára munkásokat csak igen csekély számban kaphattak. Azonban csak kedvező tavasz kell, munkásokban aligha hiány leend, mert az inség már is fenyegető alakban mutatkozik, s a társulati osztályok erélyességétől fog függni csak a kitűzött munkákat kellő eredményre vezetni.

Tekintve a befektetett tőkét a munka eredményei következőleg állnak:

Ondova-Tapoly vidék készített töltést 840 folyó ölet, e mellett a megye által ásott csatornának egész hosszában egy vezérárkot ásott s a csatorna folytatását is megkezdette.

Felső Szabolcs készített töltést 28 folyó ölet.

Bodroglöz készített töltést 263 folyó ölet s e mellett árkot töltetett be.

Tiszadobi társulat készített töltést 1895 folyó ölet s betöltött hat nagy fokot.

Szentes város készített töltést 1900 folyó ölet, jobbadán elkészítette.

Szeged város készített töltést 2936 folyó ölet s több fokot betöltött.

Tiszafüred kiásott csatornát 415 folyó ölben, hol az ifju Tisza már foly is.

Készült ezek szerint 7862 folyó öl töltés és 415 f. öles átvágás. — Ennyi az első évi munka eredménye, mi, hogy nem nagybbszerű, a központi választvány készségén nem mult, de a dolog első kezdetkori természetes nehézségein. —

Pesten, januárban 1847.

Kovács Lajos, központi igazgató.

A' nemzeti ujság közjogi és történeti tudománya.

A' Nemzeti ujság az újabb idő eseményei előadásában is kézzelfoghatólag hibázik, — azt mondja t. i. ezen itt megemlíttet és a két utolsó, királyi vérből származott, megválasztás között formára nézve az volt a különbség, hogy a tisztelt fenséges főherczegek megválasztásuk alkalmakor a kijelölést magában foglaló királyi leirat az azt bemutató biztosok által akkori primás-hg. Batthyány József, kit e levél felbontása magas hivatalánál fogva régi szokás szerint kezéhez szolgáltatván, a primás-hg ezen leiratot fel sem bontotta, hanem lelkes szónoklat után az ország rendeit a tisztelt fenséges főherczegeknek a kijelölő levél felbontása, tehát a kijelölés megtekintése nélküli conclamatio utáni megválasztását indítványozván e magasztos férfiaknak mind ketteje rögtön egyhangú tiszta conclamatio által madorokká meg is választattak. Ezen sorok értelme az, hogy mind a két fenséges főherczeg megválasztása iránt Batthyány primás-hg tette az indítványt, továbbá hogy mind két esetben kijelölő levél küldetett, ezek pedig nem így történtek szóljanak helyettem az 1790ki és 1796ki naplókönyvek.

— „Midőn pedig az ország rendei egybegyűltek volna, Morszá g főbirája rövideden emlékeztvén e' jelenvaló örvendetes környüállásról, midőn ő

felségének jeles igazságszeretete 's a törvények teljesítésében egyenes igyekezete és készsége az ország rendinek ősi szabadságai szerint alkalmat nyujt nádorispánnak választásában — elibe terjesztette az ország rendinek erczherceg Sándor Leopoldnak, ő felsége negyedik szülöttjének tündöklő tulajdonságait, mellyekkel a nádorispáni méltóságra magát legérdemesebbnak ismérteti — ezeket elibe terjesztvén az ország rendinek, kérte, hogy a' dolognak méltóságához illendő tanácskozással szándékokat megállítván vélekedésüket nyilatkoztassák ki mind közönségesen. A' Magyarország főbírája által említett fontos tekintetekre nézve egy szóval felkiáltottak: éljen Sándor Leopold Magyarország nádorispánja! Sessioes Diaetales 1790. p. 211. 212. — Az indítványt tehát nem Batthyány József primás hg, hanem az ország bírása Zichy Károly gróf tette. — Fenséges főherceg Józsefnek nádorválasztásakor kijelölési levél nem küldetett, e' tárgyban az 1796ki naplónak ezek szavai: — „a' trónbeszéde befejezvéen primás ő eminentiája beszédjét, életöknek, vértöknek 's vagyonaiknak ajánlása mellett felkiáltott; ő felsége pedig főudvari tisztjeitől kísértetvén különös szobájába viszatért. — Az ország rendei a' királyi propositiók felolvastatására ugyanazon palotában egybe ültek, holott főméltóságú esztergami érsek és ország primása a' királyi propositiót maga mindeneknek értelmére felolvasta, egyvégtében pedig hathatós beszéddel ő felségének most említett királyi propositiójában kinyilatkoztatott nagy bizodalma a' rendeknek e' részben teendő legfontosabb 's mélyebb tanácskozásaiban olly nádorispánt mondott szükségesnek, a' ki hiv 's készséges törekedését a' rendeknek mind felsegélje, mind pedig fogatosan végre is hajthassa, — mellyre nézve előadta, hogy a' f. királyi herceg 's királyi helytartó a' nemzethez bizonyított szereteteért 's ritka tulajdonságaiért és a' dolgokban forgott voltaért egyes szívvel 's akarattal, most egy végtében mindnyájan ő felsége elejébe menvén kikéressék; ezen előadásra a' közakaratom öröm 's vivát kiáltások által bebizonyított és sietve elindulván teljesített, 's azon nyomon az ország rendinek alázatos kérését ő felségének főmélt. cardinalis ország primása deák nyelven ezen szavakkal jelentette: — hogy kijelölési levél nem küldetett, bizonyítják a' beszéd ezen szavai: — „dignetur Maiestas vestra Sacratissima probare, ut in praesenti rerum siti secreta candidatorum schaedae a Maiestate vestra pro transmissa, a SS. et OO. vero pro exhibita haberi possit, et praetermisso mittendae et restituendae schaedae secretae circuitu elementer admittere — ezek uraim félre nem magyarázható tények!

Rosty Zsigmond.

TÖRVÉNYHATÓSÁGOK.

PESTMEGYE. Pestmegye rendei másnap jan. 26án folytatva tartott közgyűlésben azon helytartó tanácsi iratot olvasák, mellyben e' nm. kormányzék tudatja: hogy megboldogult fens. nádorunkért az engesztelő isteni tiszteletet maga 's egyéb kormányhivatalok részéről f. hó 28án tartandja. A' rendek ezen átirat folytán közakarattal ugyanazon napra elhunyt fens. nádor- és főispánjokért az engesztelő áldozat megtartását szinte elhatározzák. N. I. főjegyző pedig bemutatá azon emlékpénzeket, mellyek a' nádori ünnepély választványa által a' félszázados nádorkodás emlékére veretvi javasoltattak 's mellyeket Pestm. rendei saját részükre mult évi júniusi közgyűlésökben megrendeltek. Ezen emlékpénzek a' levéltárba tétetni határozottak. Egyébként elítélhetetlen volt a' fájdalom, mi onnan eredt, hogy a' nemzet szívéből kedvelt fő kormányzójának a' hála és kegyelet e' szép ereklyéjít életben nem nyujthatta által.

M. I. kir. udvarnok szives volt ez alkalommal, tárgyon kívül, K. L. tegnapi beszédére emlékeztetőleg excurrálni. Szónok e' beszédet igen liberalisnak, 'stef. találta 's ebben nem ütközhetni meg, de abban igen is, hogy M. I. ur jelen levén a' kérdéses beszéd elszavaltakor az ellen in facie loci et suo tempore nemcsak semmi észrevételt nem tón, hanem azt nyílt szavakkal helyeselvén, még ezenfölül megtoldani is sziveskedett. Ebből azt következtethetni, hogy némely emberek mondva gondolkoznak. Ezek után a' scontro olvasása folytatott.

Nem állhatjuk meg ezuttal: hogy két dolgot ne említsünk, miknek érintése pedig lelkiünknek fáj. K. L. az első napi közülésben beszédet tartá elhunyt nádorunk fölött. E' beszéd jól kidolgozott 's jól elmondott vala. Minden jelenlevő, az egyébként ellenvéleményük közül is osztatlan tetszéssel fogadá azt 's hatása annyira elragadá a' rendeket, hogy főispánhelyettes ur indítványára minden egyéb tárgy felvételétől, mi tán a' kedélyekre ingerlőleg hatna, önként elálltak — szentelvén e' napot a' bánatnak, melly a' vesztéségi érzetben minden pártot egyiránt nyom. E' gyűlés egyike volt Pestm. terében rég nem tapasztaltaknak, béke, közegyetértés, bizalom és szeretetllessel simulással jellemzve; minden jobb érzésű kebelben azon szent kívánatot

ébredtvén, vajha a' kölesönös méltánylás és türelemnek e' szép szelleme örökre maradandó lenne meggyék tanácskozási termeiben. Akkor midőn kemény kifakadások, expectoriatiók történtek, midőn a' criminatiók és recriminatiók napi rend tárgyaivá tétettek 'stb. voltak, kik a' hibát az ellenzékben keresték és találták fel, 's meglehet igazuk volt; mert Pestm. rendei közül többen a' politikai türelmetlenségnek élethű példáit adák. Most mintegy csudaveszszóval az előbbi keserű kifakadások helyét a' napi rendre hozott szomorú tárgy fölötti egyetemes közértelem foglalá el; „nem akarunk — ugy mondák — veszekedni, hanem áldozni hálánk adójával a' megdícsőültnék. Mi örültünk e' kijelentésen, mint Noé örült viszatért galambja zöldolajának. És mit gondoltok: sokan osztoztak velünk ezen örömben? — Mindjárt elmondjuk. Harmadnap megjelenik a' Bp. Híradó 532d. száma, mellyben az érintett kedvező eredvény fölött szórol szóra így elmélkednek: „a' beszéd teljesen volt előadva, szép is volt, de lehetett volna sokkal jobb és bölesebb. Inkább is illett volna máski szájába, mint az előadóéba, mert a' szónok, és az által kifejezett némely érzelmek közt éles volt az ellentét (sic!) Ez oka, hogy a' hallgatót — kissé hidegen hagyta, és teljességgel fel nem lelkesítette (?) azok iránt, kiknek dícsőtítésére volt készítve, mert a' beszéd végén kitört éle n inkább a' szónokot, mint más illetett.“

Ez uraim sem több, sem kevesebb, mint gyanúsítás, és szándékos megzavarása az egyetérteni kezdő kedélyeknek. E' kitételek gyanúsítják először a' szónokot, kinek pedig veséjibe a' Bp. Híradó tudósítója sem láthat, de — ez nem a' mi dolgunk. Gyanúsítja a' hallgató közönséget is 's már ehez igen is van közünk, magunk is egyik szerény tagja levén e' részvevő seregnek. Mi tehát ezennel — még igen sok társaink nevében kijelentjük: hogy igenis nemcsak értettük, hanem érzettük is a' fájdalmat, miket szónok szavai tolmácsolának 's az éle n, mi lelkiünk mélyéből önkénytelenül tört ki, szikrát kapva az öntudat örömtizétől — nem szónok dícsőtítésére — ámbár azt szinte megérdemelte, hanem egyenesen azon fenséget éltető volt, kire szónok — mint ohajtandó nádorunkra figyelmeztetett. Ennyit kijelenteni szükségesnek tartók.

A' Bp. Híradó tudósítójához pedig azon bizodalmas kérésintézzük: hogy megemlékezővén emberiségére, miszerint ő is csak véges lény, tudása 's értelme földi korlátokon túl nem szárnyalhat, ne vizsgálja a' sziveket és veséket; hiszen oda csak Isten hathat. A' politicus itélhet kimondott szavak fölött, értelmezheti azt felfogása, vagy éppen rossz akarata szerint, ahogy kedve tartja; jósolhat, következtethet belátása szerint, csak ne lépjen a' testetlen lélek terennumába, mert ez sebet ejt, mit évek nem gyógyíthatnak be 's mi — a' különben legjobb barátokat ellenségekké is teheti. Pedig értenünk kell egymást — értenünk ha lehet, minden betűben, ha kitűzött polgári szép czélunkat becsülettel akarjuk megközelíteni; mit azonban gyanúsítás, a' közeledni akarónak hideg eltaszítása nem létesíthet. Ennyit pro memoria.

A' másik dolog szinte Pestmegyét illeti. Tudva van olvasóink előtt, miszerint Pestmegyében van egy szolgabíró, ki egy becsületes molnár mesterembert 25 botig vágatott meg a' keresztfa alatt; ezért a' tisztviselő bevádoltott, a' tanuk kihallgattattak 's a' közgyűlés — mellözve a' két alispán igazságokivánatát — a' kihágótfelmenté vád alól, mennyire az közgyűlési tárgy volt. Mivel a' vádolt e' vitatásokon jelen volt 's az e'roszalászt szórol szóra és színörö szíre hallá, azt véltük, hogy ez ugyan meg van nyerve a' szelid bánásmódnak. Csalódtunk. A' Phlapot legközelebből tudósítják: miszerint P. helységben az ott lakó szolgabíró tevén a' bíróságrai kijelölést, egyik kijelöltje nehezebb testalkata, 's hibás lábai miatt magát bíróságra alkalmatlannak nyilványítván, arról mind szavazás előtt, mind után leköszönt. A' megválasztott leköszönté után szb. urat a' lakosság nagy része arra kérte, hogy egy harmadik egyed kijelölése által a' törvény rendeletét egészítsen ki. 'S mi volt a' felelet? a' szószólókat saját becses uri kezecskéivel a' molnár esetéhez hasonlólag beránczizgálván, bezáratta, azokat pedig, kik szólás végett hozzá közeledni kívántak, a' tanácsház ajtaiba állított hadnagyok által visszazavartette, 's nemcsak maga a' bírót nevezett (!) hanem az egész tanács egyedeit is maga irta fel. Az illy felerőteltet bírót 's tanácsot a' nép elismérni vonakodván, orvoslásért folyamodott; folyamodása következtében egy 6 személyből álló küldöttség érkezett, melly vizsgálata bevégeztével jan. 10én új bíró-választást tartott.

Mi ezen esetet ez uttal commentálni nem akarjuk, bizván abban, hogy a' saját kárán tanult megye, majd ha ez szönyegre kerülend, a' multkorhoz hasonló enervatióval nem fog előállni; hanem teendő azt, mit tőle az emberiség, törvények és igazság követelnek. — † —

Ungvári január 14én: Az ungi casinoegylet elnöke ez évre ismét megmaradt, még pedig egy szív és lélekkel

közfelkiáltással: Pálffy István, ki ugyanettől vonakodott, a' mennyiben betegségéből is csak most lábadozott fel, hanem Th. F. th. lelk. férfit felszólalta következtében, ismételt éljenzések közt megválasztatván, noha újra kért maga helyett más választatni, de miután senki sem tágitott, az elnökséget, a' közbizodalomért köszönetet mondva, elfogadta 's a' többi választást is néhány teendővel együtt bevégezte. És mi alig részeseültünk ez örömben, midőn értesítve lettünk, miként tisztelt P. J. ungvári uradalmi igazgatónak lón kinevezve, olly férfit, kinek ezen előléptetését nemcsak a' vox populi, hanem a' legünnepeltebb férfiak is ohajtották 's miután illy köztisztelet és szeretet-övezte férfit örömeiben öszinte szivességgel osztozunk, másnap f. hó 13án megkondultak a' zúzos téli tünemények közt, egy jeles halott hírnökei a' halmos Ungvár tornyaiban! 's mintha halálánam, a' halál angyala kárörömmel így szól vala hozzánk: „Ung fia, ne folytassátok szíves örvendéstekeket! menjetek csak: megszólal é hozzátok a' humanus Thuranszky István? mert mióta én egy szóra kiszólitottam őt, végkép elnémult... 'S két nagy tehetség lón, kis idő alatt, onnan felülről megszüntetve örökre e' földi pályán!...Schvidniczky György és Thuranszky István!... amaz orsz. hites ügyvéd, ez pedig ungi 's bizonyosan leendett országos publicista!... Amaz logikai vaskövetkezteségű 's meglepő éllel bíró, 's minervai méltósággal felruházott, 's mezei és réti virágokhoz hasonlítható, természetesen szép tolla; imez pedig szívet lelket ragadó szónoki (mondhatni) egyszerű természetesen szép...gyakran a' méznél édesebben folyó beszédje miatt!... Amaz milly roppant ész volt? nem sorolhatom elő; de bátran hivatkozom egész Ungra, hogy vele gyér tüneményű ész 's halhatatlan elme szállott sirba! (ha szállt!). Csak annyit említek meg, miként ő egy munkát irt, mellyben megmutogatja (nagyszerű humorral), hogy Copernik rendszere helytelen, a' föld nem foroghat 'stb. Ezt ama nagy elme csak tréfából dolgozta ki; de szantszándékkal felvett okfóji a' közönséges ember koponyájából merítették 's a' legkomolyabb embert is mosolygásra indítják! Ő ezeket enyelgő lélekkel hordotta fel, mintegy az isteneknek akarva nagyszerű tréfát csinálni!...juxta illud: „Rusticus exspectat totus dum defluat amnis, ille tamen labetur in omne volubilis aevum“ Ő azon alkalomkor midőn nálunk a' megyei új fogház felépült (1837) felszólitatva, gyönyörű verset (chronosticon) irt, melly nem annyira munka mint inkább valami szerencsés ötlet gyanánt tünik föl különös könnyedsége miatt, mit akkor veszünk észre leginkább, ha kimondjuk: „Irrogat hic praVis VinDeX VlgLantla MVLctas...“ Ez olly szép, olly klassikai, olly czélszerű 's egyszersmind olly igénytelen felirat, hogy hozzáfoghatót e' nembem keveset mutathatni fel, mint azt, mit a' lipcei ütközet után egy külföldi (szinte mintegy szerencsés ötletként) mondott: „Caesaribus Dignos Laeti CeLebrate triumphos (1814).“

De már elég is ennyit parentálnom két férfit fölött: nekem, kinek alig jutott többől, mint három lénytől félre nem ismértetnem, kik közül egy nem is nemembeli 's kit isten nekem nőül adott jó kedvében. Ezek közé én egyikét sem sorozhatám az elhunytaknak! De bennem Th. J. halála szokatlan, mondhatnám, rendkívüli megilletődést okozott. Fájdalomnak nem nevezhetem. Ez nem fejezi ki bensőm állapotát. De minek is fejtegetem én ez esetet parányiságom szerint? Legjobban hiszem kifejezni, ha azt mondom, miként a' jobb, a' nemesebb szellemek egyeteme 's nemcsak szívbéli fájdalommal de a' közvélemény 's a' közszellem magasztos bánatával gyászolja őt, ...mint olly igazi becsületes ellenzéki tényezőt, kit nem szenvedély és pártoskodási vagy más egyedi érdekek, hanem igaznak hitt vélemények 's meggyőződésen alapult nemesjellemet tanúsító szilárd elvek vezéreltek, kit az ügy maga lelkesítte, mellytől ihletten ő ugy szól, hogy szinte dicsfényben látszott ragogni egész valója; 's hangja és egész alakja elárulta, milly mélyen érzi azt, a' miről szól 's mennyire szinte szerelmes az ügybe, melly mellett víni kelt! — Nyugodjanak békében porai Nagybecsü hűledékei baranyai ősi birtokukba szállítottak f. hó 15kén Ungvárról, hol nagylelkét a' nagy szellemvilágnak viszsaadta, ünnepélyes kíséreltben, egyesülendőket a' fekete földdel, hogy elmondhassuk: „kár a' fekete földbe!...“ Mert ő rá méltán illeszthetők a' római látnok halhatatlan szavai: „cui pudor et justitia soror „in corrupta fides...nuda que veritas quando ullum invenient parem?!... Illy két nagy tehetség szállt sirba. Mindkettő jeles maga nemében. Amaz szegényül halt meg szalmafedél alatt, de maga házána 's idegenek fogták be szeméit! imez gazdagon 's más házána; de testvéri kezek fogták be égtiszta szeméit, hánnon mennyiszta lelkülete 's jelleme mindig mintszép tükörből sugárzott kifamazit senki ezt az itteni egész világ megsiratta. Minek oka a' jelleme különbsége volt. De meggondolva, hogy az 1793diki hongyülés mennyire rontotta meg az ügyvédi kar állását, bizonyosan megszűnnük csodálkozni azon. Valóban nagy

deje, a' már annyira eimecevészett ügyvédi roppant nagy tömeg és uriseregre nézve valamely üdves és méltányos átalakítást eszközölni; mert, istenért! éltünk, javaink, becsületünk 's minden jogaink védelme ezek kezeire vannak bízva! hogy ne lennének már többé, még csak távolról sem mondhatók ama rettentő szavak: „vilis res procurator!“ — Megjegyzendő még az elhunyt ügyvédről, hogy jóllehet soha nem volt igazán egészséges, mégis perczentek vidor szeszélyei; mit az is elég világosan tanusít, hogy egykor más megyébe költöztekor házat bérbe adni akarván, e' végett Matuska ügyvéd társát bizta meg, maga pedig udvara kapujára őt (diák, magyar, német, tót és moszka) nyelven önkészítette illy értelmű versekben tétette ki a' hasznobéri hirdetést: „Haec domus a prima datur arendanda novembris, Contractum pleno jure Matuska dabit.“ — „Itten e' ház mindszent napjától bérbe adandó, Bérteni kívánó kérje Matuska urat 'stef. Z o m b o r y L e o p o i d.

ELŐLEGES RÖVID KÖZLÉS. A' XXII. és XXIII. üléseket jan. 14 és 15-én az örökvalóság nagy eszméje feletti tanácskozás hozta ki. Alsófejér egyik követe számos közállományi, nemzet- és magán-gazdaságtani okkal bizonyítván a' hűbéri viszonyoknak a' közállományra, földesurra és urbéresekre nézve egyaránt káros hatását; és hogy e' viszonyokból kibontakozás egyetlen célszerű mód az örökvalóság, következő indítványt terjeszt a' kk. és rr. e- l i b e: Mondassék ki, miszerint „*Hűbéri viszonyok kiegyenlítését a' kk. és rr. forrón ohajtvaan egyfelől: másfelől pedig elismervén, hogy ezen célhoz jutni örökvalóság nélkül nem lehetséges: a' rendszeres bizottság teendője közé sorolják ezennel annak lehetőségéről tervet dolgozni. Azonban, a' jelen szükség sűrűen kitanátának addig is megfélelni kívánván, nem késnek a' kk. és rr. az urbéri intézkedések tárgyalásához azonnal fogni.*“ A' tanácskozás, mint irók, két ülésen keresztül folyt. Az örökvalóság eszméje ellen alig emelkedett egy pár szó; maga az indítvány leginkább csak létesíthetőség és időelőltetés szemponyjából talált ellenzésre. Végzés: az alsófejéri indítvány azon módosítással, miszerint e' szavai: „elismervén, hogy ezen célhoz jutni örökvalóság nélkül nem lehetséges“ következéssel lőnek felcserélve: „az örökvalóság eszméjét, mint e' célra vezető helyeslő.“

XXIV. ülésben jan. 16-án megkezdődött a' tanácskozás azon kérdés felett: „rendezéssel kapcsolatos vagy képzeti mérték szerinti urbért kívánunk e' kk. és rr. behozni?“ Hat szónok nyilatkozott a' rendezéssel kapcsolatos, (kettő oly helyekre, hol az urbér rendezéssel kapcsolatos behozatása létesíthetetlen, jelesen a' székelyföldre nézve kivételt kívánt tétetni) négy képz. mértékszerinti urbér mellett. A' tanácskozás folytatása következő ülésre halasztott. Ez ülésben a' székelyföldnek urbér szempontjából sajátos természetű hozván fel a' székely törv. hatóságok képviselői, felmerült a' székely katonaság kérdése is. Megállapodás lön: miszerint a' kk. és rr. előleges tanácskozványokban e' tárgyat megvitván, valamelyik székely követ ur elnök ö n m l g á t ó l s o r t k é r e á. Egyéb iránt a' székely követ urak urbérre vonatkozó indítványai az urbér egyes pontjaira utasították. — **D e t é r j ü n k v i s z s z a z E R D É L Y I O R S Z Á G G Y Ű L É S. X X I. o r s z . ű l é s é r e j a n. 13-án.** Az udv. kancz. tárgyzó határozat módosítása iránt tett indítvány felett még köv. nyilatkozatok történtek. Alsófejér e. köv.: röviden arra figyelmezteti a' kk. és rr. et, miszerint következtetés egy embernél is nagy hiba, testületknél pedig megbocsáthatatlan bűn; azért ha a' t. kk. és rr. mint törvényhozó testület felülről tekintet, alulról tiszteletet igényelnek, mindenképp felett a' következtetés az, mit híven megőrizniök önméltóságuk iránti kötelességük. — Egy gr. főisp. Véleménye, hogy a' jegyzőkönyv megállításával azok, kik az indítványzó kir. hiv. urat pártolják, irassák neveiket a' jegyzőkönyvbe. — **U j e g y h á z s z é k e. k.** ha okodást javaslo nézete nem pártolhatók, marad a' tegnapi indítvány mellett. — **S z e b e n s z é k e. k.** Miután a' dolog sérelem mezejére vitétt, nem levén törvény, mely ő flgét kancz. alelnök-kinevezésben gátolná, az indítványzó k. hiv. véleményében osztozik. (A' szász követe nagy része pártolja.) **A r a n y o s s z é k e. k.** a' tegnapi határozat mellett szavaz. Alsófejéri főispán kívánja: hogy a' kk. és rr. aggodalma menjen a' jegyzőkönyvbe, a' felirattól pedig maradjon ki. (helyeslés).

Elnök. Ugy látja a' rr. többségét, hogy az ovást jegyzőkönyvbe kívánják iktatni, a' felirattól pedig kihagyni. Ezek után elnök ö n m g a ' j e l e n k é r d é s t b e f e j z e t t n e k n y i l k o z t a t v á n, f e l h í v á a' k k. é s r r e t a' t e g n a p f é l b e n m a r a d t t a n á c s k o z á s f o l y t a t á s á r a. Erzsébetváros e. k. az urbérnek a' dóval kapcsolatos tárgyalását annyival inkább pártolja, mivel utasítása értelmében oly földeknek fogja urbéres kezébe adatását kívánni, mely földek most nincsenek adó alatt. — **A l s ó f e j é r m e g y e i k ö v e t:**

egy javaslatot ajánl, mely szerint mondassék ki, hogy a' kk. és rr. törvényáttali biztosítást kívánunk a' felől, hogy az urbéri intézkedések nem vonják az adó növekedését maguk után 's ez iránti felterjesztéseket az adótárgyalás előtt fogják urbéri t. javaslatokkal együtt megtenni. E' javaslat által, ugymond, azon ellenvetés is el van enyésztetve, miszerint némelyek attól tartanak, hogy az urbér felterjesztése előtt az adóügyi munkálatot is be kell végezni. Kéri szóló az ellenvéleményüket, méltóztassanak, a' mennyit lehet, meg nem tagadni, miután, ha győznek sem fognak semmit nyerni győzelmükkel. Méltóztassanak benünket, testvérileg annyival inkább magukhoz emelni, mert bizony szerfelett meghanyatlott ez országgyűlés állása. (Sokan pártolólág felállnak.)

Elnök: E' javaslat némileg egyezteteti a' két vélemény, de még sincs benne tisztán kifejezve, hogy az urbér minden egyébtől külön tárgyalandó; mert ha ez ki lenne fejezve, akkor egyfelől elég tétetnék a' törvény kívánatának, másfelől az aggodalom is el lenne enyésztetve; mert hisz azért, hogy azon felirattal, mely mellett az urbért felküldik, nem lesz említés az adóról, a' kk. és rr. akkor elhatározhatják, hogy azonnal az adót vegyék tárgyalás alá 's kérjék ő flgét, hogy mindkét t. cikket megerősíteni méltóztassék. A' kérdés itt csak az, mit kíván a' törvény tiszta értelmében. — **B e l s ő s z ó l n o k e g y i k k ö v. e l n ö k ö n m g a n y i l a t k o z a t á r a** azt jegyzi meg, miszerint ez azt teszi, hogy nemcsak ki ne mondják a' kk. és rr. a' j u n c t i m - o t, hanem épen azt nem mondják ki, hogy n e m j u n c t i m. — **M a r o s s z é k e. k ö v. i g e n t a r t t ö l e,** hogy lehet itt valamely Noé hollója, ki róla oly állításokat viszen haza, melyeket nem mondott, jónak látja utasítását felolvasni. Utasítása junctim mellett szól. A' junctim elvetéséből az aggodalma, hogy ha az urbér bevégeződik, a' kk. és rr. et haza bocsátják, mielőtt az adó dolgában határozhattak volna. (Ellenkező határozat esetére ovást jelent). **S z. U d v. r h e l y k ö v e t e** szinte a' kapcsolat mellett nyilatkozik.

Egy fő r. gr. kir. hiv. ugy közvetítne a' nézeteket, hogy a' kk. és rr. az urbért külön tárgyalván 's felterjesztvén, utána rögtön vegyék elé az adót, terjeszszék fel 's kérjék meg ő fels., hogy mindkettőt egy méltóztassék leküldeni, hogy egyszerre vétethessenek teljesedésbe. Egy gr. kir. hiv. azt hallotta egy érdemes követ urtól, hogy a' kormányt ő felségétől el kell választani, kegyesen megengedvén a' t. követ ur, hogy ő felsége felettünk van, a' kormány pedig alattunk; 's e' szerint aztán mi a' kormányt lealacsonyítjuk 's lealázva con amore gyanusítjuk. Megvallja gróf, hogy ez teljességgel nem alkotmányos eszme, nem is a' magyar alkotványszellemében van kimondva, hanem inkább a' francia kamrák debats-jiból changiroztatott át, hol azt mondják: „le roi regne et ne gouverne pas.“ Mi nem a' francia forradalomból fejlődött eszmékkel, hanem már nyolczszáz éves alkotvánnyal élünk, melynek jóságát nyolczszáz év bizonyítja. A' francia forradalmi eszmék hatvan év tanusítása szerint a' hires civilisált országokra semmi jó hatást nem gyakoroltak. Ne analogizáljuk, ugymond, illyesmikkel alkotmányos törvényinket. A' magyar jus publicum szerint az uralkodó és a' kormány egy; a' fejdelem együtt kormányoz a' maga kormányával, felelős miniszteriuma nincs. Mind ezek után, hogy az adóról is szóljon, benne van ugymond a' gr. a' jus publicumban, milly adóval tartozunk. Tartozunk a' homagialis tisztelet adójával, mely szerint kötelességünk a' kormányt megbecsülni. — **D o b o k a m. f ő i s p á n j a:** Alsófejér indítványt elfogadja egy szó-változtatással; t. i. a' hol előfordul „urbéri törv. javaslatokkal együt t“ ez utolsó szó helyett, „ut a' t“ kíván tétetni. — Egy gr. kir. hiv. kérdi: ki az, ki nekünk nemesekül vagyon, élelmet szeresz? Az urbéres. Ki az, ki hazánk költségét helyettünk is fedezi? Az urbéres. Ki az, ki a' közmunkákat teszi, ki utakat, hidakat, töltéseket készít és conservatójokra fizet is? Az urbéres. 'S mi következik mindezekből? Annál kevesebb bizonyosan nem, hogy nekünk is nemesekül 's főleg törvényhozóknak, szent és mulhatlan kötelességünk ezen számos, hasznos és meri mondan, tiszteletre méltó néposztály érdekét forró kebelvel felkarolni, szent kötelességünk azon néposztályt e' teremben feszült figyelemmel, szorgalommal és hűséggel képviselni. Ezen nézetekből indulva, bátran meri szóló állítani, hogy a' fenforgó tárgyakban is, mely nem kiváltságosakat, hanem kikeresztőleg az urbéreseket sújtja, valamit előleg tenni kell, de vigyázni arra is, hogy akkor, midőn az urbéresi osztálynak használni kívánunk, ártalmára ne legyünk, 's ezt csak úgy érhetjük el, ha határozatinkban a' szélsőségeket kikerüljük. 'S minthogy Alsófejér köv. javaslata a' két szélsőség közt áll, szóló azt pártolja.

T o r d a m e g y e e. k ö v. Tegnapi indítványát, mely szerint t. cikket kívánt az adó nem növekedéséről, Alsó f. javaslatához képest módosítja. Egy gr. kir. hiv. Nem kíván közjogi elvek feszegetésibe elegyedni; nem teheti azonban, hogy azon gr. kir. hivatalosnak, ki a' jus pub-

licumról beszélt, pár szót ne feleljen. Szóló azt hiszi, hogy a' felség személye a' kormányval csupán két kormányformában van amalgamizálva, 's e' két kormányforma: despotia és forradalom. E' két szélsőség közt mindenütt külön van a' felség személye a' kormánytól választva. Engedje meg azon t. gróf, hogy egy más nemzetet hozzak fel, melyet ő m g a t á n i n k á b b k e d v e l a' francziánál, mert ott léteznek a' leggazdagabb, legnagyobb aristokraták. Ez a' hatalmas britt nemzet. Ott, hol a' dus aristokraták roppant palotái mellett bámulva áll meg az utazó 's a' nagy kiterjedésű parkok gonddal ápolat eserfáiban mintegy személyesítve látja az ivadék nagyságát; ott egy nagy férfi, ki Európa leg-hatalmasb embereivel mérkőzött, ki hazáját 's nemzete iránti szeretetét nem szavakban, hanem harczmezőn mutatta ki, a' waterlooi hős élte alkonyán kormányra lép 's a' láadja magát nemzete szabad birálatának. Illyen az alkotmányos kormány. Leszállva már a' szőnyegen levő kérdésre, szóló a' különböző véleményre okait elsorolván pártolá alsó Fejér indítványát.

S o k a n: Enunciatio! Elnök: Sokan vannak még felírva; lemondanak e' szavukról? A' tanácskozás tovább folyt. **K r a s z n a m. e. k ö v.** miután indítványát kevesebbségben látja, csatlakozik Alsófejérhez. **E g y s z á s z k ö v.** nem hogy aggodnék az adónak urbér következtében növekedése miatt, sőt ohajtását nyilványítja, hogy azon **200,000 ft.** mellyel szerinte a' celatiok a' magyar és székelyföldi adót apasztották, felfűdöztesse. **S z é k v á r o s e g y i k k. A l s ó f e j é r t p á r t o l j a.** Egy kir. hiv. ohajtotta volna, hogy az egész kapcsolat ne jöjön tanácskozás alá; mert vagy azt mondják ki a' kk. és rr. hogy urbért adóval kapcsolatban tárgyalnak 's ekkor sérelmet követnek el a' törvényen; vagy azt, hogy a' kettő nincs kapcsolatban 's akkor az urbértárgyalás közben talán e' szót sem lehetend kimondani: adó. Alsófejért oly módosítással pártolja, hogy a' felterjesztés ne az urbérrel együtt, hanem rögtön utána történjék. Egy más kir. hiv., egy kir. t. bíró, **B e r e c z k é s S z a m o s u j v. e. k.** a' dobokai módosítvány mellett nyilatkozom röviden. **H á t s z e g e g y i k k.** az urbért előre tárgyalni kívánván, nem teheti, hogy a' földész biztosító más módokról is elefejtkezék. Azért kívánna, hogy ő fels. az urbér-felküldéskor kéressék meg, miszerint a' tán kiszélesítendő urbériséget ne méltóztassék az adószelesítés alapjául tekinteni. Ha azonban szóló ettől elütetnék 's a' többség az alsófejéri indítványt fogadná el, biztositás tekintetéből ő is oda szavaz. **E g y k i r. h. F e l s ő f. m. é s Z i l a h v á r o s e. k ö v e t e i** röviden a' junctim ellen, **K á r o l y f v á r e. k. a' j u n c t i m** mellett. **K o l o z s m e g y e e. k.** azon állításra, mintha a' földadó a' mostani rendszer behozatala óta nem növekedett volna, egy leiratot idéz **B. e. M. Theresia** idejéből, mellyben nemcsak az iratik, hogy az urbéres kezén levő minden urbéres földtől fizesse az adót, hanem még az általa használt majorságföldtől is **alodiatura ad tempus concessa** cím alatt. **M v á s a r h e l y e. k. j u n c t i m** ellen. — **E g y g r. k. h. a' dobokai módosítvány, S z é k v á r o s m. k. a' j u n c t i m, H á r o m s z é k e. k. A l s ó f e j é r i n d.** mellett szavaznak. — **M a r o s s z é k e. k ö v.** megemlít: mikép előadásából egy eszmét ragadott ki egy m. g. kir. hiv. ur oly értelmezést adva neki, mintha szóló a' felség iránti hű tiszteletet kíváná kétségbe hozni és azt legalázni. Állítá a' m. gróf ur, hogy szóló eszméje a' Frankhon forradalmiból merítették. Csudálkozék sz. e' következtetéseken, de már most érteni kezdi és állítja, hogy a' magyar alkotvány most is hasonló Frankhon forradalom előtti alkotványhoz, mellynek megrendítésekor a' magas aristokratia tetemesen vesztett. Már most, hogy a' gróf saját személyéből indulva a' fejdelemség eszméjére, saját érdekei romlásából a' felség bukására következtetett, fursán kezdi érteni. Erdélyben és nem Frankhonban tanuló szóló azon közjogi elvet: hogy a' polgári hatalomnak három ága van, u. m. a' törvényhozó, ítélő és végrehajtó hatalom. Szóló a' t. hozó hatalmat kívánja legerősebbnek, és azon kormányt, melly a' törvényen felül akarja magát tenni, helyesnek el nem ismeri, végül azt is mondja, hogy mind ezen három hatalom nagy részese a' felség, egyebet a' felséggről nem szólott. — Egyébaránt minthogy Alsófejérmegye tisztelt követe indítványában utasítása nincsen egészen kifejezve, kénytelen szóló az azzal ellenkezőleg hozható határozás ellen ovást jelenteni. — **C s i k - s z é k e. k.** küldöji biztosítást kívánunk arról, hogy az urbér a' kk. és rr. kezeiből ki nem megyen, míg az adó nem növekedése iránt nem lesz intézkedés. Ellenkező értelmű határozat esetére ovást jelent. **S o k a n:** Enunciatio! Elnök: Ohajtáná, hogy a' tanácsk. befejeztessék, de még sokan vannak felírva. Ha lemondának szavukról? (Lemondanak).

Elnök: Két különböző indítvány tétetett e' tárgyra nézve, egyiket Kraszna követe tette, t. i. hogy a' kk. és rr. az urbérhez addig ne szóljanak, míg biztositva nem lesznek az iránt, hogy az adó növekedni nem fog, másik indítványt

25

tette Küküllőm. követe, mellyszerint kívánta, hogy az urbér kapesolatban tárgyalassék az adóval. Egyik indítvány sem fogadtatott el maga terjedelmében, sőt a krasznai indítvány tegnap kisebbségben maradt. Küküllőmegye indítványából két különböző indítvány fejlődött ki. — Egyik a volt, minélfogva az urbér annak rendje szerint tárgyalassék, de előre mondassék ki, hogy bevégzéstől a'kk. és rr. mindjárt általmennek az adótárgyalásra. Másik indítvány azt kívánta, miszerint előre mondassék ki a' kapcsolatot, de hogy miképen alkalmazandó, ez csak azután határozassék meg, miután az urbér tárgyalatott. Ez indítványok mellett felhozott védokok voltak: miszerint a' celatiók nyilvánosságra jövén, a' köznépre oly teher fog háramlani, hogy a' mennyi könnyebbséget adna az urbér, annyival súlyosbulna az adó; egy más védok volt a' mult országgyűlési t. czikk mellett tett felírás, mellyben a' kk. és rr. azon kívánatukat nyilvánították, hogy a' két tárgy kapcsolatban tárgyalassék. Ellenben volt egy más indítvány, melly a' kitűzött napirendet pártolván, azt kívánta, hogy az urbér minden más tárgytól külön tárgyalassék s küldessék ő fels. elibe. Kik ezt pártolták, erősségeiket helyezték a' 1791: 11ik t. czikkben, melly meghatározza, hogy a' kir. előadások előleg tárgyalassanak; erősséget vettek a' dolog természetéből, t. i. a' dolog természetével ellenkezően egy munkálat kezdetén előre kimondani, mi történjék a' végén. Továbbá említették is, mi kint nem lehet feltenni, hogy a' kormány az adó nevelni akarja, mikor urbér által a' köznépen segíteni kíván, s hogy másfelől az adó által terhelti kívánna, annyival inkább, minthogy ezen celatiók eddig istudva voltak. Mai napon ismét két különböző vélemény fejlődött. Alsófeje k. azt indítványozta: határozassék meg csupán az, miszerint a' kk. és rr. törvény által biztosítassanak arról, hogy az adó neveltetni nem fog és ez az adó tárgyalása előtt történjék. Másik vélemény az indítvány első részét elfogadván, az utólsót aképp módosította, hogy azon kitétel helyett: „a' dótárgyalás előtt tétessék: „az urbér bevégzése után. Most e két indítvány közt van a' kérdés.“

Elnök ő nmlgának ezen előterjesztését hoszas szóváltás követte. Alsófeje k. felolvastván a' leirt indítványt és a' dobokai módosítás közt kívánta kitűzteni a' kérdést. A' szász követek mindnyájan kijelenték, hogy egyik véleményét sem pártolják. Némelyek a' tanácskozást másnapra akarják halasztatni. Mások szavazást kívántak. Alsófeje k. köv. hogy az ellenvéleményhez inkább közelítsen, javaslatának e' kifejezését: „feltejtésük e' az általánosabb értelmű „intézkedés e'“ cserélte fel. Elnök ő nmlg ekkor a' kérdést így tűzte ki: felírás e' vagy csak általánosabban intézkedés? Egy g. k. hiv. ovatosságra inti a' kk. és rr. mert ha netalán a' többség a' most kitűzött kérdés szerint felírásra szavazna, ez által elzárná magukat, hogy valaha törvény által biztosíthassák a' népet adója nem nekedése iránt s o' k a n felállva kiáltják: „Alsófeje k.“ Elnök: A' többséget nem tudja kivenni. Azonban kerülni ohajtván az ingerültséget, a' tanácskozást folytatását örömmel más napra halasztja. S o' k a n: szavazunkf Elnök n. mlga kitűzi az alsófejei indítvány első ágát, miszerint a' kk. és rr. törvény általi biztosítást kívánják arról, hogy az urbéri intézkedések nem fogják magok után vonni az adó nevelkedését. (Nagy többség elfogadja) A' szász követek ismét nyilvánítják, hogy ők egyik vélemény mellett sincsenek. Elnök: szükség, hogy valahová szavazzanak. Az indítvány második részére nézve így tüzetvén ki a' kérdés: együtt vagy külön az urbér után? ő nmlga ki nem vehette a' többséget s így szavazásra ment a' dolog, minek eredményeül 84 volt a' szavazatok száma külön-re, 64 együtt-re. A' szász követek most már szavaztak, ovás fenhagyása mellett külön-re. F o g a r a s v i d. e. k. a' végzés kimondása után ovást jelentett, miszerint azon esethen, ha a' kk. és rr. nek jelen eljárása következtében az adó súlyosbulni fog, semmi feleletterhet magára nem vállal. Alsófeje r. m. e. k. azon felvilágosítást tevő, miként a' kk. és rr. jelen határozatukkal nem mondták ki, hogy felírásukban, az urbér felküldésekor is meg ne kérhessék ő fglét, hogy az adót nevelni ne méltóztassék.

XXII. Országos ülés jan. 14 kén. Jegyzőkönyvhitelesítés után a' tegnapi ülésben jelentett ovások lőnek felolvastva; jelesen: a' szász követeké, Küküllőmegye, Csikszék és Fogarasvidék követei. Ez utolsó, a' külön tárgyalás s felterjesztés mellett szavazók részéről ellenovást idézett elé.

Elnök ő nmlga jelenti, miszerint Bereczk város Finta György helyébe Fejér Jánost küldötte követéül.

Fogarasvidék k. Mielőtt a' napi kérdéshez szólnának, előadja, hogy küldöji ohajtják az urbért; azonban Fog. vidékén egy különös eset van, mi másutt talán nem létezik, miszerint t. i. az urbéres föld igen nagy része elidegenítés, házasság s több más mód által szélbeli katonák kezére jutott. Visszaszerzésükre küldöji nemegyszer lőnek ki-

sérletet, azonban siker nélkül, mivel nem rendelnek számukra katonai karhatalmat, melly az ítéletek teljesedésbevételét eszközölje. Küldöji tehát nyilvánítja, hogy mig e' bajukon segítve nem lesz, urbért nem fogadnak el.

Elnök. Ennek két utja van: vagy hogy az urbéri orsz. bizott. véleményt adjon iránta; vagy a' kir. kormánysszéknek ajánlatsék katonai segély kirendelés végett. E l ő b b i k ö v. Talán mind a' két utat meg kellene kísérteni. K o l o z s m. e' k. a' fogarasi indítvány azon ágát, melly szerint az urbérnek bizonyos esetben el nem fogadása nyilvánítatik, nem pártolja. (Folyt. köv.)

TÁRSULATI ÉLET.

A' VUKOVÁR-FIUMEI VASUT ELŐMUNKÁLATIRA BEJELENTETT UJABB ALÁÍRÁSOK (folyt.) G á b r i e l I s t v á n ur 80. sz. ivén. Kassán. Gábr. István 40, Meczer Ferenc 100, Csoma Sámuel 20, Comáromy József 20, Farkasányi Sámuel 5, Vendéghy Gábor, Vendéghy József és Vitéz György egyenként 10 ft, gróf Csáky Gábor 40. Összesen 255 pengőft. A' részvények kivánság szerint az alírt összeg első felére kiállitva átvehetők t. Gábr. István urnál Kassán.

Gróf S m i d e g g K á l m á n ur 88. sz. ivén. Nagyenyeden. Vajda Dániel, Szabó Ferenc, öz. Kemény Simon, és öz. Kemény Miklósné egyenként 5 p.ft. Öz. Zeyk Jánosné 4, Kemény Gábor, Kemény Géza, Kasza Dániel, Mentovich Ferenc egyenként 1 p.ft, Kemény Albert 10, Zeyk Sándor 2, Tarnos Károly 2. Összesen 42 p.ft. A' részvények első alkalommal leküldetnek t. Vajda Dániel urhoz Nagy-Enyedre.

M a t e r é n y i J ó z s e f ur 93. sz. ivén. Pápán. Materényi József 6, Rába Antal 12, Polgár János, Barcza József, Fördös György egyenként 2, Burghard Leopold 1, Martonfalvy Elek 1. Összesen 26 p.ft. A' részvények átvehetők Materényi József urnál Pápán.

P u k y M i k l ó s ur 100. sz. ivén. Tisza-Roffon. Borbély Lajos, Borbély Miklós, Kormoss Sándor, Domonkos Mihály egyenként 10 p.ft. Karácsonyi János 2, Puky Miklós, id. öz. Borbély Józsefné és Borbély József egyenként 20, Márton Demeter 5. Összesen 107 p.ft. Puky Miklós ur, Márton a' részvényeket Csiky Sándor urnál Egerben átvenni.

A l m á s s y P á l ur 103. sz. ivén. Hevesmegyében. Fazekas Károly, Fehér Lajos, Ragályi Ferdinand és Almássy Pál egyenként 10 p.ft. Radics Miklós 5, Vurumpek János, Babics István, Szabó László, Végess László, Eötvös Ignác, Fehér Lajos, Thassy Dániel és Taly Sámuel egyenként 1 p.ft. Elek Menyhért 5, Fehér István 6. Összesen 64 p.ft. A' részvények átvehetők t. Almássy Pál első alispán urnál.

BUDAI JÓTÉKONY NŐEGYLET. A' beállott évforduláskor édes kötelességének isméri az egylet azon hú keblü emberbarátoknak, kik adományokkal az egyletet jótékony céljai előmozdításában lefolyt évben gyámolítani kegyesek valának, ezennel is legforróbb köszönetét kijelenteni s a' készpénzben és természetvényekben begyűlt adományokat közzé tétetni. Ugyanis készpénzzel következő jótévkök járultanak: a' felséges özvegy eszászárné királyné 300 pftal; fens. es.kir. főhg. nádor 1000 pftal; fens. es. kir. főhg nádornő 350 pftal; főméltságu primás herceg Kopácsy József ur 100 pftal; főtisztel. kalocsai érsekség 30 pftal; nm. Brunsvik-Majthényi grófnő 60 pftal; nm. Vay-Geymüller bárónő 40 pftal; nm. Széchen-Forgách grófnő elnök, a' választványi tagokkal egyetemben 150 pftal; Vörös-Hiemer Katalin 140 pftal; egy meg nem nevezett jótévkő hagyományá 60 pft; Kromlits József kapitány és Wolf Ábrahám urak hagyományai külön külön 2 ft, összeven 4 pft; az újévi üdvözetek megváltásából Budára eső félrés 353 ft. 58 kr.; budavárbeli üveges mester Hollenburg ur 2 ft; Jakab és Krenner szinte üveges mester urak együtt 2 ft; a' pesti izraelita község előjárójának neje Löwy Katalin 20 pft; Totisz örökösei Hauser orvostudor ur által 10 ft; Pollák Márk 10 ft; J. N. H. 5 ft; Tritz Károly Antal 2 akó borral; Gebhardt József szinte 2 akó borral; Schachtner Jób ur 1 ftal; Riegler Teréz 10 font gyertyával s 1 ftal; Plammer Borbála 1 ft; egy olvashatlan nevű 1 ft; Szabó József 1 ft; Muhay plébános 1 ft; N. N. 40 kr; J. N. W. 2 ft; Keller 1 ft; Schreiber 2 ft; Rösler 2 ft; Wohlfahrt M. 1 ft; Koronay Anna 1 ft; idős Hercz 2 ft; Sauer Antal üvegyáros 2 ft; R. Lajos 2 ft; Walther 2 ft; Schneider Anna 3 ft; Kiss Ferenc 2 ft; C. J. M. 12 ft; Heindl Károly 2 ft; összesen 2701 ft. 58 kr. pengőpénzben és 4 akó bor. Kelt Budán 1846iki dec. 14én tartott ülésből. — (Folytatása következik.) K ü l k e y Henrik titkok.

BUDAPESTI NAPLÓ.

Napokban épen gyertyagyújtás előtt egy ismételten fiatal ember rontott ránk, ki is, midőn a' szürkületi félhomályban elfogadására saját személyünkben elibe léptünk, ilyen szavakkal borult nyakunkba: „Ah Eulália!“ — „A' gutát! atyafi. Régen lehetett az, mikor engem Euláliának hittak, az

én nevem Márton.“ A' fiatal vitéz ekkor relett vissza bariton szavunktól s három lépést ugrott volna hátrafelé, ha szobánk terjedelme illyszerü salto mortalékat engedne, „nini, nemjő helyen járok,“ menté magát mód nélkül öszszeviszszavarodva. „Azaz hogy: j ő h e l y e n j á r o n i t, hanem tán nem az i g a z i h e l y e n.“ — „Ejnye no; szolt homlokát dörzsölve, nem ez a' XXXdik számú ház?“ — „De bizony csak ez.“ — „Kukoricza-utca?“ — „Kukoricza.“ — „4dik számú ajtó?“ — „Tökéletesen a' negyedik.“ — „ugyitt kell lennie!“ — „Hát hiszen itt vagyok.“ — „nem önnök, az ördögbe! ordítá tombolva az ifju óriás, hanem Eulá iának!“ — „vagy ugy? Az nincsen itt.“ — „Ugy én iszonyuan meg vagyok csalatva, engem ide rendelt, imhol levele, mellyben azt írja: hogy hön dobogó szívvvel fog várni, esteli hat órakor, itt meg itt, és — oh — nem — nem lehet! Itt tévedésnek kell lenni a' dologban. Kell még több Kukoricza-utczának és több XXXdik számú háznak és több 4dik ajtóknak lenni a' világon.“ — „nincs biz ott barátom, hanem farsang van, illyenkor sok tréfa történik az emberrel, alkalmasint jó kedvű elmés hölgyre talált ön akadni, ki önt január közepén küldötte aprílisba.“ — „Lehetetlen, hiszen nézze csak, millyen rózsaszínű levelet küldött és millyen jó szagu!“ — „Látom: biz az jó szagu.“ — „És mégis megcsalt, oh galambfejű kigyó!“ kiálta a' mint torkán kifért, a' vendégszereplő don Juan, s két akkori szövel, mint mekkozával jött, kirohant szobánkból. Mikor kinn volt az udvaron, utána kiálték: „Alljon csak meg egy szóra domine Bramarbas!“ — „no?“ — „hát csak azt akarom mondani: hogy ha öszszetalál ön azon tiszteletre méltó hölgygyel jöni, ki önt illy szépen felüllette, ne sajnálja neki szives köszönetünket átadni e' tréfáért. Erősen meg voltunk szorultva ujdonság dolgában, hanem ezen tárgy épen jókor jött helyünkbe, ezer köszönet! ezer köszönet.“ — „Hogyan? sápitá az ifju arszlán nagyra meresztett szájjal és szemekkel, — tán csak nem akarja ön azt az istentelenséget elkövetni: hogy újságban tegyen ki?“ — „Sajnálom, igen sajnálom, de kiteszem biz én. „Hah! ekkor egy golyón röpitem keresztül önnök a' fejét! vagy akarom mondani: önnök röpitem keresztül egy golyón!“ — „Reszketek ugyan, mint a' kocsonya meg a' nyárfalevél, de azért kiteszem.“ — „ugyan halja, szolt lassudott, engesztelődött hangon az ifju — adok önnek egy 50 flos váltót, ne tegyen ki.“ — „Köszönöm a' jó akaratot, — de azért — már majd csak kiteszem.“ — „no isten! addig is él önt!“ agyarkodék a' kis óriás s azzal kirohant a' házból. — Mi pedig, hogy bemutassuk, milly keveset hiszünk a' próféziákban, szavunkat álltuk és ime: uti figura docet; kitéttük.

Mult esütörtökön a' barátok terén egy dilettans escamoteur egy paszományos kirakatát fényes nappal kirabolta, de a' boldogtalant rajta kapták a' sújtás-orzáson s in facie loci úgy megrakták másforma sújtásokkal: hogy halva kísérték be a' Rókus kórházba. Hat fiatal ember vacsorált egy helyen, Vacsora idején vigan szokott költeni az ember s ez nem csuda, nem újság. Vala azonban hat közül ötnél nagy holdfogyalkozás az erszényben, mig a' hatodik, kit most szalasztának faluról, jól ki volt bélelve e m b e r s é g g e l. Midőn a' fizetések óráji bekövetkezének, egyike a' furlangosabbaknak azt indítványozá, hogy öszses költségeiket egy fizesse ki közülök s ezen egy az legyen, ki egy játék magyar kártyából a' m a k k e t e s t kihuzza. Mindnyájan rá álltak. A' tuczt kártya előadott s az asztalon képpel aláfelé kiterítettven legelső volt huzni a' vidéki pénzhambár, ki is mintán sokáig válogatott benne, egyikhez nyult, meg a' másikhoz, meg a' harmadikhoz, végre kirántott egyet s — az volt a' makkhetes! vad állások közt fizette ki a' keserves contót s nem tudta elképzelní, mint üldözhet valakit így a' vakszerencse? s ebbeli biztában tán spleent és világkeserveket kapott volna, ha végre solutis solventis meg nem mutálták volna neki a' hatalmas kártyákat: mind a' harminczkettő makkhetes volt. . . .

Egy vendéglőben a' mandzsur étlapra illynemű pecsenye van feljegyezve: „ungarisch Rebhaend!“ az ember azt hinné: valami szárnyas állat, pedig utóbb kiséül: hogy „borjukocsonya.“

Egy fiatal ember, kinek rendesen igen sok hitelezője és kevés pénze szokott lenni, rohan ló halálában egy ifju ismerősehez: „barátom Miklós! kiált az ajtón berohanva, adj pénzt de mindjárt, különben rögtön a' Dunának megyek!“ — „Nem várhatnál addig, mig megfizeted, a' mivel ez időig tartozol?“ — „De ne tréfálj, ha éltemet szereted, holnap Agnes napja, az én imádott Agnesemnek névnapí ajándékot kell vennem, de pompásat, különben főbe lövöm magam, mert már a' szobalyánynak elmondtam, hogy mit veszek, — az bizonyosanbesugta kisaszonyának, már most meg kell lenni, — ha földalól teremtem is elő azt a' nyomoruszáz pengőt.“ — „Hát csak nagyon imádod te azt az angyali teremést?“ — „Az örülésg barátom, az örülésg!“ — „Hát megállj. Pénzt nem adok, mert magammál is szüken van, hanem adok egy olly gyönyörű névnapí ajándéknak valót, hogy szemed szád tálvá marad belé, ha meglátod.“ — „Ide vele!“ — Ezel a' felszólított barát egy csomó szerelmes levelkét keresett elő fiókjából, illatos aranszegélyes, kék, és rózsaszín levelkéket s azokat a' szerelmes markába nyomta. — Képzelhethi ennek meglepetését, midőn az adottakat felbontva, hűledze tapasztalá, miképen ezen édes levelkéket saját Agnese küldözé a' felszólított ismerősnek.

A' kétKö: tehát csakugyan öszszehazasodott: még most ugyan csak jegyben járnak, minthogy szállásaikra nézve keiten két felé tartanak; közös elnökük gróf Teleki László, alelnökük Vörösmarty Mihály és Fényes Elek.

KÜLFÖLD.

AMERIKA. Perry commodore San Juan Batista Tabasco fővárosát lődözteté, mivel a' mexicioiak ott állítólag egy amerikai hivatalos zászlót megsértettek. Az amerikaiak hallomás szerint erősen készültek Veracruz megtámadásához.

Nov. 29ki mexicioi hírek szerint a' congressus ott dec. 6kára volt határozva. A' papság állítólag vonakodott a' 2 mil-

lió dollárnyi költségen iránt kezkeskedni, arra hivatkozván, hogy a kormány nem alakult még határozottan 's a mostani igazgatás csak ideiglenes. Santa Ana erre fenyegetőzölge az felelt, miszerint a kölesönt katonai hatalommal fogja beszedni 's e' czélra személyesen utazik Mexicoba. Tampicoi magánylevelek mintegy egész bizonyossággal állítják, mikint a legközelebb elnökválasztáson Mexicoban a Paredes által elűzött Herrera tábornok fog ismét elnöknek megválasztatni.

Bostonból jan. 1jeig érkeztek Liverpoolba tudósítások. A washingtoni közlések dec. 25keig terjednek. A congressus kiváltkép az elnökjelentés 's mexicói háború fölötti tanácskozással foglalkodik. Polk elnök következő jelentést intézett a képviselők házához: „Megfelelőleg a kívánatnak, mely a dec. 15ki határozatban foglaltatik, átadok ezennel tudósításokat a hadügyi 's tengerészeti titkártól, az azokat kísérő okirományokkal együtt. Ezen iratokban foglaltatik minden parancs 's utasítások, a mik szárazföldi 's tengeri hatalom különféle tiszteinek 's egyéb hivatalnokoknak osztva lónek, 's a mexicói birtok azon egyes részeibe behozandó polgári kormányzat felállítására 's rendezésére vonatkoznak, miket az egyesült státusok hadserege 's hajóhada elfoglaltak már vagy még megszállandak. Érintett parancsok 's utasítások ki lónek bocsátva a háborúvezetők jogai gyakorlatának szabályozására, illetőleg azon részeit az ellenséges vidékeknek, miket az egyesült státusok hadserege 's hajóhada már elfoglaltak, vagy jövőben netán meghódítani fognak. Ezen jogok közt olyanok értetnek, melyek szükségkép a háború-állapotról fognak 's nemzetek törvényei szerint elismerttévék. Ez vala egész terjedelmé azon tekintélynek, mellyel szárazföldi 's tengeri parancsnokainkat felruházták. Ezen mértékben kellett azt nekik gyakorlásul engedni, mert elkerülhetetlen volt a meghódított ellenséges birtok megszállásának biztosítására. Az előszabott rendeletek csak ideiglenesek, a mennyiben hódítási jogból veszik eredetüket. Az utasítványok pontjai a hadvezetők felhatalmaztatására vonatkoznak 's tengeri 's szárazföldi tisztek által létesítendő. Egyformán kezkeskednek a hódítvány 's elfoglalt kerületek lakosi nyugalomának biztosítására. A hadügyi titkártól közölt irományok közt egy irat is találtatik, mellynek címe „kormányforma“ alapítva 's rendezve az Újmexicót elfoglalt 's megszállott hadi parancsnok által. Mindjárt elején az említett „kormányformának“ ez mondatik: „csak egy ideiglenes intézkedés hozandó a meghódított vidéket illetőleg;“ más helyeken ellenben megjegyztetik: „alapítassék 's rendezessék az unio állandó birtok kormánylata, 's a meghódított ország lakosai politikai jogokat fognak nyerni,“ miket mégis az egyesült státusok törvényei szerint csak az unio polgárai gyakorolhatnak. Ezen rendelkezéseket sem jóvá nem hagytam sem el nem ismertem. Rendezett viszonyok, behozatva az elfoglalt tartományok valamely részébe, mik okvetlenül szükségesek a birtoklás biztosítására, lakosok jogának ótalmasására, az ellenség gyámolításának elhárítására — illetén viszonyok 's rendelkezések mindenkor jóváhagyás 's elismerésre tarthatnak számot. A hadvezetők tudósításából, kik a fegyvereiket kísért eredmények után ideiglenes kormányhatalmat kényszerültek az elfoglalt vidékekben gyakorolni, ki fog világolni, hogy ha emellett valahol némi felhatalmazási áthágások történtek, illetén eltérések a rendszabályoktól eredetüket azon hazafiúi ohajtásból veszik, miszerint az említett vidékek lakosai azon kiváltságok 's szabadságokban részesíttessenek, melyeket saját országunk népe oly nagyra becsül, s melyekről azt hitték, hogy azok leginkább javíthatják ama vidékek helyzetét 's előmozdíthatják virágzásukat. Bárhol történtek legyen is azonban illetén eltérések, mégsem származott tényleges kár belőlök, sőt inkább az elkövetett hibát jóvá oly módon tehetni ismét, mely az elfoglalt birtokok lakosainak jó hangulatát lehető legkevesebbé zavarandja meg. Washington dec. 23. 1846. James Polk.“

PORTUGÁLIA. Magány-tudósítások szerint a portoi junta akadozásokat kezdett meg a miguelistapárttal, melyek egy formázerü véd 's dacz-szerződés kötésére vetetnek. A királynő sergei mindinkább közelednek Portóhoz 's das Antas visszanyomul előlök. Jan 4kén Saldanha már Coimbra-ba vonult 's 6kén Porto előtt vala megállandó, hol az utolsó küzdelem váratték. Déli részen Schwalbach tábornok áll 800 fegyveressel, 's a még folyvást fölkelők kezében lé-

tező Evora másodszeri ostromlása 's a guerillák szétűzéséhez készül. A fővárosban minden nyugalmas.

SPANYOLORSZÁG. A cataloniai határszélről jan. 7keig érkezett tudósítások szerint Perthusban azon hír szárnyalt, miszerint egy erős carlista csapat, mellynél állítólag egy osztály lovasság is létezik, Manresa környékén megjelent legyen. Ha ez való, akkor az nyilván kísérlet fogna lenni összeköttetésükre az alsó-arragoniai rokonérzelműekkel. Breton főkapitányt ez kényszeríté figyelmenek a fenyegetett helyek felé fordítására. Most még folyvást Gerona tartományban foglalkodik. Mig a fejedelemiségi másod parancsnokhoz rendelvényt küldött, mellynél fogva valamennyi lakos, ellenszegülés esetében mint lázadó büntetendő, vészharang kongásánál tüstint a carlisták üldözésére menni köteles: Geronából 's a környékbeli falukból különféle utakra több hadlábát rendelt, egyszerre minden oldalról egy sanmartinelli háznak, melly a carlisták egyik osztályának menhelyül szolgált, körülvételére. Valóban sikerült is a kiküldött segédnek a lázadókat körülfogni, egyik emberöket megsebesíteni 's kettőt elfogni. E kettő tüstint Geronába vitetett, hol is hadi törvényszék elibe állítottán, ettől rövid kihallgatás után halálra ítéltettek, 's az ítélet jan. 4kén hajtattott rajtok végre. Breton főkapitány a napi parancsban hirdetteti, mikép mindazok, kik fegyverrel kezökben elfogatnak, hasonló sorsban részesülendnek. Rendeletére a tartománybeli legtöbb község bírái, titkárai 's papjai hozzá Geronába mentek, személyesen fogadni kezéből utasítványokat. Némelyik ezen tisztekből Bannolas közelében egy carlista csapat kezébe esett, melly előbb iszonyu fenyegetések közt pénzt akart kiesikarni tőlök, végül azonban kettőt közülök tuszul (kezesül) magával vitt. Az elhűzöttak család 's baráti azon kegyetlenségek miatt, melyek már több hasonló szerencsétlenül elkövetettek, természetesen nagy aggodalomban vannak. Haladéktalan kérésökre a hatóságok mindjárt kerestették a rejteteket, hol a fegyloky tartatnak, de eddigelő annak még semmi nyomára nem jutottak.

A congressus folyvást a megbízólevelek vizsgálásával foglalkodik, mi folyó jan. hó közepéig vala tartandó. Hallomás szerint a kormány Olozagát, kinek Pamplona melletti elfogatása csakugyan valósult, Franciaországba szándékozott visszavitetni; mi állítólag saját kívánsága szerint történt. Breton tábornok, ki főszállását Geronában tartja, sikerrel működik Cataloniában a carlista mozgalmak ellen; a guerilla csapatokat, a hol csak mutatkoznak, könnyű szerrel üzi szét.

ANGLIA. Dublinban jan. 12kén az irlandi páirek 's alsólázi tagok gyűlést tartottak tanácskozással azon rendszabályok iránt, miket az irlandi inségállapot enyhítésére a parlament elibe terjeszteni szándékoznak. A kormány a partmelléki őrhajókat az irlandi hatóságoknak szabad rendelkezésök alá bocsátá, hogy azok segedelmeivel mindenüvé, hol az inség legnagyobb, élelemszerket szállíttathassanak. A Globe jelenti, mikép a számos skót inség-szenvedő gyámolítására alakult edingburgi választványból küldöttség fog legközelebb Londonba menni, közgyűlést intézendő ott 's a skót felvidék 's szigetek nyomorgó lakosainak segélyigényeit a fővárosi népségi jótékonyági indulatiba ajánlandó. — A manchesteri kereskedelmi társaság most Russell lordhoz emlékiratot intézett, mellyben az egész ország csekély élelemszeri készleteire 's az abból mind kereskedésre mind gyárakra származó kárra utalván, a kikötők megnyitását 's a hajózási törvények tartalmas átnézetését ajánlja 's kéri a ministert, létesítse lehető leg hamarabb mind két rendszabályt.

Miután köztudomásúvá lón, miszerint Stanley lord erősen el van határozva, a felsőházban az ellenzék buzgón sarkalni 's alsóházban egy részben a védősdiék Bentinck lord vezérlése alatt, másrészen Peel hívej, ennek vagy Lincoln lord előlküzdése mellett fogják a kormány rendszabályit, megtámadni valószínű, miszerint a ministerek ez által akadályoztatva lesznek jelen ülésszakon komoly munkásságot kifejtetni. A M. Chronicle Stanley lord fíradozását egy erős felsőházi ellenzékpart rendezése iránt köv. emlékezetes nyilatkozattal kíséri: „Kétséget nem szenved, hogy a ministerség állása a felsőházban gyöngye 's hogy az alsóházban sem áll saját erejével elég erősen, miszerint befolyást gyakorolhasson a felsőházra, főleg irlandi

rendszabály létesíthetésére.“ Ezen s a whig lapok egyéb nyilatkozatiból következni látszik az, mit a Standard már előre hirkép közöl, hogy a ministerek el volnának határozva a parlamentet elosztatni, 's a csak még jövő évre eső köv. választásokat már az idén végrehajtatni. A M. Chronicle nyilatkozata pedig ezen nézetet még határozottabban fejezi ki, mondván: „a mostani kormány állását természetesen nem tarthatja kielégítőnek, mignagy 's biztos többséget nem bírand az alsóházban.“ A védősdiék készülésétől a M. Post következőt emlit közelebről: „Stanley lord most forma szerint foglalá el azon állást, mellyet a köv. vélemény már is különösen hozzáillőüljelölt ki. Körlevelet intézett a felsőház védősdi tagjaihoz, mellyben jelenti nekik, mikép kétségkívül fontos tárgyak fognak tüstint ülések kezdetén előkerülni 's e' szerint a lordok kéjelmessége nem fogja őket gátolni, hogy mindjárt az első ülésekben megjelenjenek. Tudvalevőleg ez szokott bánásmódja valamely párt elismért főnökének, 's hogy Stanley lord oly nyilván belé vágott, mindnyájok előtt örvendetes, kik statusfériaiban becsületet, igazlelkűséget 's elmét méltányolni tudnak 's egyszersmind legjobb kezösséget szolgáltatnak arra nézve, hogy a védősdiék el vannak határozva, elyharcukat buzgalommal 's komolyan vezetni. Társas körükben sokat beszélnek még egy más körlevélről, melly azonban egészen más fajú 's hallomás szerint a pseudoconservatívekhez, vagy is a Peel párt-hoz van intézve. Ha ez igaz, akkor Peel ellenzék főnökül szándékszik föllépni. Peel legközelebb meghittei azonban állítólag nyilatkozatták, miszerint ama körlevél. Peelnek nemesak megegyezése, hanem tudta nélkül bocsátott ki 's ez teszi bonyolulttá a kérdést.

Londonban hir szerint legközelebb egy társulat alakuland nyilvános sütőhelyek építtetésére azon elvek nyomán, melyeket nyilvános fürdő- 's mosó- házak építésénél követnek. Ez által a dolgozó osztályt képessé akarják tenni, hogy saját kenyereit, mikép eszközei engedik, maga süthesse vagy süttethesse; miután minden szükséges eszköz adatik hozzá, 's miután a sütésbér ahoz képest 's mellyet a pékek követelnek, sokkal alacsonyabb, ennél fogvást a terv létesítéstől kedvező eredményt várnak.

SCHWEIZ. Freiburg kanton státustanácsa az elfogott 's megfutamlott szabadesapatheliek jóságát zár alá vette; e' mellett a waadlandi kormánytól az oda menekült szabad esapat vezérek kiadását kérte. A főhely jelenti a rendelkeznek, miszerint a berni kormány a Freiburg határán felállított sergeket ismét elhocsátá, mivel semmi aggodalom nem létezik többé az iránt, hogy a rend 's jó szomszédi közlekedés fenntartást a két oldali határnépség zavarni fogná. 11ke óta Freiburgban nem fordult semmi rendkívüli elő. A nép a kormányi rendeleteknél illedelmesen viselte magát 's egyetlen egy szidalom szó sem hallatszott. A foglyokkal igen emberileg bánnak; meleg szobákat adnak nekik 's megengedik nekik az étel 's ágynemű hozhatását hazulról. — Genfben jan. 16dikán azon hir terjedt el, mikép nagyszámu francia sergek nyomulnának a szomszéd Frenybe, hihetőleg következőké 's utóhatásul a freiburgi lázadásnak 's azon aggodalomból, hogy a gyökeresdi Genf 's Waadt kantonok a kormány ellen vesznek tán benne részt.

OROSZORSZÁG. A birodalmi tanács a belügyi miniszter azon javaslatos előadását, miszerint Wilna, Grodno, Minsk 's Kowno kormánylati városok polgárai követeket választthassanak polgári ügyeik fölötti tanácskozás végett, helybenhagyva ő felsége a' czár elibe terjeszté, ki is azt szinte jóváhagyta 's ekkép nem csekély kilátásu haladási mezőre vitte a polgárügyet Oroszországban, hol a műveltség 's felvilágosodás szelleme sok tekintetben hatalmasan lobogtatja jótékony szövetekét.

ELEGYHIR. Jan. 4dikén este a Vezuv hoszszash szünet után ismét nagy lángoszlopokat kevés percznyi időközökben kezdé felsodorni; ugyanazon éjjel, mintegy 60 lábnyira az új tüzhányókúp legmagasb csuasa alatt, egy széles pompatejles tüzfolyam tört ki, melly 24 óra malva már azon laposságot érte, hol a felhágók lovaikat hagyani szokták.

Madridi tudósítások állítják, miszerint Izabella királynónél ismét oly testi körülmények állottak be, mik a viselőség előlbi gyanításokat megsemmítik. Ugyanaz vagy hasonló mondatik Montpensier herczegnőrül is.

9ik szám.

ÉRTESÍTŐ.

1847.

†* Arverési hirdetvény. T. n. Zemlénny vármegyében a Hegyalján E. Bénye városában, néhai P. Józsa György ur tömegéhez tartozó nemesi udvarház, vizimalom, több hold szabad rétek, — pinczék, négy darab kitünő helyezetésű szőlők, f. 1847ik évi martius 1ső napján E. Bényén, a' tarczali nemesi udvarház pedig, mintegy ezer holdra, valój pincze, — több hold szántóföld 's egy legelső mineműségű szabad nagy szőlő Tarczalon martius 3án fognak közárverés útján eladatni. — Ezen javak szabad kéz-

ből addig is megszerezhetők levén, — azok, kik a' kített javakat akár egészben, akár részlegben megvenni kívánják, — S. A. Ujhelyben Buday András zemlénymegyei főügyésznél teljes czélt érhetnek.

Gabona ár váltó gar.	Tisztaluba kétszeres Rozs	Árpa	Zab	Kukoricz
Pest, január 26kán (pesti m.)	340—350	250	108—115	210—220